

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 11 mars 2022

Mål nr

Ö 1200-21

PARTER

Klagande

Skatteverket
Rättsavdelningen
171 94 Solna

Ombud: Verksjurist MZ

Motpart

AW med uppgiven firma AW

Ombud: Advokat SW och juristen EJ

SAKEN

Rättegångskostnader

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2021-01-29 i mål Ö 6425-20

Dok.Id 225151

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:00–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–16:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen ändrar hovrättens beslut på det sättet att AW ska stå sin rättegångskostnad i hovrätten.

Högsta domstolen avslår AWs yrkande om ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Skatteverket har yrkat att Högsta domstolen ska förordna att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad i hovrätten.

AW har motsatt sig att hovrättens beslut ändras och yrkat ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. Skatteverket ansökte i tingsrätten om att AW, som bedrivit enskild näringsverksamhet, skulle försättas i konkurs. Till grund för ansökan låg skatteskulder om sammanlagt strax under 450 000 kr och en utredningsrapport från Kronofogdemyndigheten som visade att AW saknade utmätningsbara tillgångar till täckande av skulden.
2. När AW söktes med anledning av skatteskulderna var hon inte bosatt på den adress där hon var folkbokförd. Efter flera misslyckade delgivningsförsök delgavs hon ansökningshandlingar och kallelse till konkursförhandling genom kungörelsedelgivning. AW befann sig då i Kina.
3. Tingsrätten höll förhandling i AWs utevaro. Vid förhandlingen konstaterades det att det inte förelåg några hinder mot förhandlingen. Några invändningar eller uppgifter från AW hade inte kommit in. Tingsrätten beslutade att försätta AW i konkurs.

4. I hovrätten redovisade AW tillskott av medel till sitt personkonto bestående av gåvor från hennes far och lämnade uppgifter om kundfordringar och kommande utbetalningar av lön. Hovrätten har funnit att utredningen bröt den presumtion om insolvens som lagts till grund för tingsrättens beslut och har därför upphävt konkursbeslutet.

5. Hovrätten har befriat AW från skyldigheten att ersätta staten för ansökningsavgiften och förpliktat Skatteverket att ersätta hennes rättegångskostnad i hovrätten.

Den rättsliga regleringen

Kungörelsedelgivning av kallelse till konkursförhandling

6. En kallelse till konkursförhandling ska delges (se 2 kap. 15 § konkurslagen). Utgångspunkten är att delgivningslagen (2010:1932) ska tillämpas.

7. I lagen regleras bland annat kungörelsedelgivning. Sådan delgivning får enligt 48 § ske om delgivningsmottagaren saknar känt hemvist och det inte kan klarläggas var han eller hon uppehåller sig (första stycket 1), om förutsättningarna för stämmningsmannadelgivning enligt 38 § är uppfyllda (första stycket 2) eller om förutsättningarna för förenklad delgivning är uppfyllda men sådan adress som anges i 23 § saknas (första stycket 3). Enligt 2 kap. 15 § konkurslagen får kungörelsedelgivning enligt 48 § första stycket 1 delgivningslagen ske även när gäldenären vistas på känd ort utomlands, om delgivning annars inte kan ske här i landet och rätten med hänsyn till omständigheterna finner att det inte är skäligt att kräva att delgivningen verkställs utomlands.

8. Kungörelsedelgivning anses ha skett när två veckor har förflutit från beslutet om kungörelsedelgivning, om kungörande och övriga föreskrivna åtgärder har skett i rätt tid (se 51 § delgivningslagen).

9. Delgivningsregleringen syftar till att skapa rimliga garantier för att den person som berörs har kunnat ta del av innehållet i aktuella handlingar. En myndighet eller en domstol kan med en tillräcklig grad av säkerhet utgå ifrån att parten rent faktiskt har kunnat ta del av de handlingar som utgör beslutsunderlaget. (Jfr prop. 2009/10:237 s. 91.)

10. Liksom vid andra former av delgivning ska den som har delgetts genom kungörelsedelgivning anses ha fått del av handlingarna på ett sådant sätt att han eller hon beretts möjlighet att ta del av innehållet i dem. Den som har delgetts på detta sätt ska alltså inte särbehandlas i jämförelse med den som delgetts på något annat sätt.

Onödig rättegång

11. I fråga om rätt till ersättning för kostnader vid prövning av en borgenärs konkursansökan gäller 18 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar (se 2 kap. 23 § konkurslagen).

12. Enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken ska den part som tappar målet ersätta motpartens rättegångskostnader, om inte annat är stadgat. Denna utgångspunkt kompletteras av ett antal bestämmelser som reglerar särskilda situationer och som på olika sätt modifierar huvudregeln.

13. I 18 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken särregleras fall där den vinnande parten antingen har inlett en onödig rättegång eller på annat sätt, uppsåtligen eller genom försummelse, orsakat en onödig rättegång. Ett exempel är att före rättegången underlåta att uppge omständighet som otvetydigt visar partens rätt och om vilken motparten varken ägt eller bort äga kännedom (jfr SOU 1938:44 s. 232 f.). I uttrycket onödig rättegång inryms även den situationen att en part efter nödvändig tingsrättsprövning i onödan har föranlett en prövning i högre rätt (jfr NJA 2004 s. 586).

14. I rättsfallet NJA 1982 s. 366 konstaterade Högsta domstolen att gäldenären hade vunnit målet om försättande i konkurs, eftersom gäldenären kort tid före hovrättens beslut betalat sin klara och förfallna skuld. Rättegången i såväl tingsrätten som hovrätten ansågs förorsakad av gäldenärens betalningsförsummelse och gäldenären skulle därför ersätta borgenärens rättegångskostnader i båda instanserna.

15. Om förutsättningarna i 18 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken är uppfyllda kan, beroende på omständigheterna, den som har inlett eller orsakat en onödig rättegång antingen bli skyldig att ersätta motpartens kostnad eller så kan domstolen komma fram till att vardera parten ska bära sin egen rättegångskostnad.

Bedömningen i detta fall

16. AW delgavs kallelse till konkursförhandlingen genom kungörelse-delgivning. Hon ska därför anses ha fått del av handlingarna och har därmed beretts möjlighet att ta del av innehållet i dessa. Något laga förfall för AWs utevaro från förhandlingen i tingsrätten har inte förelegat.

17. När tingsrätten avgjorde målet framgick att AW saknade tillgångar till full betalning av utmätningsfordringen. Det fanns inte någon utredning som motbevisade presumptionen om att hon var insolvent. Tingsrättens beslut att bifalla konkursansökningen var därmed riktigt.

18. AW åberopade sådan utredning som motbevisade insolvenspresumptionen först i anslutning till hovrättens avgörande. Av den utredningen framgick bland annat att hon under handläggningen i hovrätten fått penninggåvor i sådan utsträckning att insolvenspresumptionen kunde motbevisas.

19. Mot denna bakgrund står det klart att AW har orsakat en onödig rättegång i hovrätten enligt 18 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken.

20. Skatteverket har inte yrkat ersättning för egen rättegångskostnad i hovrätten och har begränsat sitt yrkande till att det ska förordnas att vardera parten ska stå för sin kostnad där. Det finns därför endast utrymme att förordna att vardera parten ska stå sin rättegångskostnad i hovrätten. Hovrättens beslut bör ändras i enlighet med detta.

21. Vid denna utgång ska AWs yrkande om ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Gudmund Toijer, Johnny Herre (referent), Stefan Johansson, Stefan Reimer och Cecilia Renfors. Föredragande har varit justitiesekreteraren Martina Rönnerman.